

בדרכו אמונה

במשנת מרן רשכבה"ג הדרך אמונה זללה"ה

כינוס רבני דרך אמונה בבית הגאב"ד ורה"י - לקראת השנה השביעית, והוצאת ספר תשובות הגר"ה ח"ג

והאזין לדברי הרבנים לתת להם את הכח בהמשך זיכוי הרבים. הגר"מ חליוה: באנו כאן מטעם קו דרך אמונה שבי"ה עכשיו מלאו לו שש שנים ובו נושאים ונותנים בדעתו של רבי חיים בהלכה בש"ס בכל הדברים, כל שבוע יוצא הגליון הזה תמידים כסדרם, יש הרבה תשובות והנהגות, כל שבוע מובאים דברים מרבי חיים בגליון.

הגאב"ד עיין בקורת רוח מרובה בגליון בדרכו אמונה. הגר"מ חליוה: הדבר השני זה הקו עצמו, יש בו כל שבוע שיעורים בהלכה ובכל הדברים שיש מתורתו ומשנתו של רבי חיים, גם בדברים כמו ארחות יושר, השם ארחותיו, ועל קונטרס קרני חגבים [הנמסר מידי שבוע ע"י הגאון רבי אברהם חיים שציג שליט"א מח"ס דולה ומשקה ומרבני המכון].

הגאב"ד הגיב בפשטות: תורה של רבי חיים זה כל התורה כולה. הגר"מ חליוה: יותר מזה יש את שלוחת התשובות, שם ענו הרבנים המשיבים עד היום קרוב לארבעים אלף תשובות בליעה"ר, וגם בזמן רבי חיים זכינו להגיד לו על כל הרעיון הזה, לכל השאלים משיבים מהתורה של רבי חיים מהספרים וגם מדבריו בע"פ, הרבה הרבה אנשים מתקשרים כל הזמן והיינו רוצים לשמוע דברי חיזוק מהרב, לרגל ההתכנסות של שש שנים להקמת הקו.

הגאב"ד: על תורתו של רבי חיים אין מה לדבר, עכ"פ וודאי שלא אחד כמוני, אני חושב שזה תופעה מופלאה שעשרות שנים, אולי יותר מעשרות שנים, לא ראו כמוה, ולא מדבר רק על הבקאות אני גם מדבר על העיון, על האפשרות לענות תשובה במקום לכל דבר זה משהו ממש נפלא ביותר, **וכמוכן אם רוצים ללכת בדרכו את התשובות שלו להביא אותם לציבור זה דבר חשוב**, ב"ה בחייו היה לו הרבה תלמידים ותלמידי תלמידים ואחר מותו שפתותיו דובבות בקבר שאומרים דבר שמועה משמו, **דבר חשוב רק צריכים לחזק את זה, באמת תזכו להגדיל תורה ולהאדירה**.

לאחמ"כ ביקשו מהגאב"ד שליט"א לקבל הדרכה מעשית להבאת תשובות רבינו בקו.

הגר"מ חליוה: תשובות שרבי חיים משיב "לא יודע" האם אפשר להביא את זה.

הגאב"ד: אמר לי פעם אדם חשוב שיש שני לא יודע, יש לא יודע שלא מכיר את הענין בכלל, ויש לא יודע שמכיר את שני הצדדים, ולא יודע מה להחליט, מסתמא **הלא יודע של רבי חיים זה מהסוג השני לא מהסוג הראשון, אז ממילא זה גם תשובה**.

והורה הגאב"ד להביא ככה לשואלים שרבי חיים מסתפק בזה. הגרי"י ינאי: תמיד הוא היה מאד מזהיר אותנו שלכתוב שלא לסמוך למעשה, אז בתשובות בע"פ מסתמא זה משהו אחר.

הגאב"ד הסתפק בדבר.

הגרי"י ינאי: מה הסיבה שתמיד הוא אמר את זה.

איה העט לתאר ואיה הסופר לכתוב את הרגשות העזים מלאי הודאה לרבון העולמים בזכות העצומה שאנו עומדים כבר בפתח שנה השביעית להקמת מכון דרך אמונה, קשיים ומהמורות רבים עברנו עד הלום, רגעים שחשבנו שהנה הכל מתמוטט ונסגר, אך בחמלת ה' עלינו, זכינו בזכות רבינו והרבים הצמאים לדברי קדשו, לזכות לדלות ולהשקות מהמעין הנובע מים טהורים וזכים, מסירת התורה בטהרתה מאבינו רועינו רשכבה"ג רביה"ק מרנא זצוק"ל.

ב"ה בחיי רבינו זכינו שירעיף עלינו מידו הטובה, את הכח לפעילות המכון, ואחר שכבו המאורות השאיר הבורא בית רבי וחכמי דורות, וכפי שרבינו מרחיב בספרו ארחות יושר ללכת דור דור לינוק מרועי האומה, זכינו לפני היארצייט השלישי לקבל חיזוק וברכה מרבנותינו רשכבה"ג מרן ראש הישיבה הגר"ד לנדו שליט"א ומרן פוסק הדור הגר"י זילברשטיין שליט"א. והנה עיינו להקב"ה בהודאה על העבר, ובתפילה על העתיד שנזכה עוד רבות בשנים לזכות את ישראל באור תורתו הבהיר של רביה"ק, ושלא תצא תקלה ומכשול תחת ידינו.

וכעת לקראת השנה השביעית והוצאת הספר החדש תשובות הגר"ח חלק ג' ע"י הגאון רבי אהרן הלוי גרנדש שליט"א מרבני המכון, קמנו ועלינו אל הגאב"ד הגאון הגדול רבי שריאל רוזנברג שליט"א והגאון הגדול רבי איתמר גרבוז שליט"א ר"י ארחות תורה, ההרגשה היתה חרדת קודש לשבת זמן ארוך במעון קדשם של גדולי התורה שליט"א, אשר כל רגע מדוד בו, תוך כדי שיושבים מצלצלים הטלפונים לשאלות בעיונה של תורה ובעומקה של הלכה, אך גדולי התורה מפנים מזמנם ומעיסוקם וכעת משיבים ונותנים את הכח לזיכוי הרבים, נביא לתועלת הרבים הצצה קטנה ממה שזכינו לקבל.

...

אצל הגאב"ד הגאון הגדול רבי שריאל רוזנברג שליט"א

עם כניסתנו הופתענו מהקבלת פנים החמה, הגאב"ד מטריח את עצמו בכניסת הרבנים לקבל פני כל הרבנים, ורק אחר שנכנסו כל הרבנים אף הצעירים ממנו עשרות רבות בשנים התיישב בחדרו ליד השולחן בו עולים מידי יום שאלות מורכבות, מתוכם רבים הנוגעים לדיני נפשות ממש הבאים מכל רחבי ארץ הקודש והעולם.

עם כניסתנו, ראש הישיבה אשר ישב ועסק בחזקת דשמתתא עם צורבי מדרבנן תושבי חו"ל, בסיום הסוגיא בו אחז ישב לשמוע דברי הרבנים, ולתת להם את הכח בהמשך זיכוי הרבים. תחילה נכנס הגר"א גרנדש והביא לרה"י את הספר החדש, ורה"י עיין בו בהנאה מרובה תוך כדי שהוא מרעיף שבחים על הספר והמחבר. הגר"מ חליוה: באנו בס"ד מקו דרך אמונה שב"ה עכשיו מלאו לו שש שנים, המערכת הזו גם בכתב וגם בע"פ, בכתב יוצא גליון בדרכו אמונה שיש שם הרבה חידושים מתורתו של מרן שר התורה, הרבה דברים נפלאים, אוצר עשיר מאד, יצאו מזה כבר כמה חוברות, וגם בע"פ הקו עצמו יש בו שלוחות של הרבה שיעורים שכל הרבנים פה מוסרים גם בלימוד, גם בהלכה במוסר ממש מכל הספרים של רבי חיים בכל התורה כולה.

וגם יש שלוחה של תשובות שאנשים מתקשרים לשאול וכבר ב"ה ענו ארבעים אלף תשובות בליעה"ר כמעט בכל חלקי התורה, אנשים מתקשרים לשאול מה רבי חיים אמר בזה, מה רבי חיים אמר בזה, בהלכה בהנהגה בשמות ומביאים הכל מהספרים ומתשובות בע"פ, ממש עושר עצום, רוצים לשמוע מהראש ישיבה דברי חיזוק לרגל השנה השישית, דברי תורה צריכים חיזוק.

רה"י: ב"ה מרן רבי חיים זכר צדיק לברכה זכה שכל כלל ישראל כולם רוצים לשמוע מה דעתו בכל דבר, כל הלומד תורה לשמה זוכה לדברים הרבה, היה כל כולו תורה, חוץ מתורה לא היה לו כלום, כמו שהדברים ידועים מפורסמים, הוא זכה לכן שכולם כולם כל אחד היה לו איתו איזה שהוא משא ומתן בהלכה, הרבה פעמים רואים את הריבוי תורה שנהיה בכלל ישראל, היה לו כנראה זכותים גדולים, החפץ חיים זכה שהספרים שלו התקבלו וכל הזמן לומדים את זה ב"ה, גם הספרים של מרן רבי חיים לומדים את זה, דרך אמונה שונה הלכות, כל הספרים, עשרות ספרים בכל מקצועות התורה, לומדים את זה, הוא עשה את זה לשם שמיים, הוא רצה כל דבר שיש תועלת, שיהיה לתועלת הכלל, דברים שנעשים לתועלת אז יש זכות.

יש לכם את הזכות להיות דבוקים במעין הגדול הזה, כתוב במשניות פרה: מה זה מעין, שלא פוסק, מעין שפוסק לשבע שנים זה כבר נקרא מעין מכובד, המעיין זה שכל הזמן ממשיך, רואים מה זה מעיין דבר שממשיך, ב"ה המעיין הגדול הזה ממשיך הלאה והלאה.

הגר"יב גולדנטל: אמרו על רבי חיים שכתוב מעיין מטהר בכל שהוא שהיה עונה בקצרה, ככוכבים מזהירים יוצא מזה חיבור למעיין החיים, כל דבר שהיה אומר..

רה"י הסכים עם הגדרה: זה הפשט, נכון.

הגר"א גרנדש: אמר לי רבי ישעיה אפשטיין שרבי חיים אמר לו שריבוי התורה שיש בדור של היום זה בגלל השואה, שהיתה הכחדה כל כך גדולה רח"ל, שהקב"ה היה צריך לשלוח שפע של תורה בדור, לכן יש כזה ריבוי תורה.

רה"י: ריבוי תורה הגדול על ידו, ממש היה ריבוי תורה בכל מקום, יש את שיח השדה כמה כרכים, יש על תפילה, ים מים שאין להם סוף, וב"ה זכות התורה שהלאה ממשיכים ודאי שמליץ יושר עליכם ועל מי שמסייע לזה לריבוי תורה.

הציגו בפני ראש הישיבה את הגליון ועיין בו בקורת רוח מרובה.

הגר"מ חליוה ביקש ברכה כללית לכל המשיבים, ולכל מוסרי השיעורים.

רה"י: אתם, הברכה עצמה, התורה עצמה זה הברכה הכי גדולה, כתוב וזאת התורה אשר ברכ משה, לכל אחד ברכ ברכה שלימה,

הגאב"ד: הוא לא רצה לקבל על עצמו.

הגר"י ינאי: ודאי זה ענוה, אבל לא ראינו אצל גדולי ישראל אחרים.

הגאב"ד: זה בירושה מהאבא, הסטייפלער מאד מאד היה נזהר לא לפסוק.

הגר"י ינאי: אבל הוא פסק, רבי חיים היה פוסק ממש, אני פעם הגעתי איתו לאיזה ארגון של חולים, היה שם שאלות ממש של פיקוח נפש, שם הוא לא אמר לא לסמוך עליו למעשה, אמר ממש הלכה למעשה.

הגאב"ד: על מה שכתוב, קודם כל אפשר להבין את זה לא נכון, זה שונה מאשר תשובה שבעל פה, וחוף מזה זה דבר שלדורי דורות ולכל הציבור זה יותר אחריות מאשר תשובה פרטית לשואל.

הגר"מ חליוה: מה עושים שיש סתירה בין שתי תשובות.

הגאב"ד: יש צד לכאן וצד לכאן.

הגר"מ חליוה: לפעמים יש שני תשובות של עשרים שנה הפרש, אפשר לומר שהאחרון זה העיקר.

הגאב"ד: הגמ' אומרת רבי בילדותו רבי בזקנותו.

הגר"מ חליוה: אז להגיד רק את האחרון, או להגיד שפעם היה תשובה אחרת.

הגאב"ד: שיגיד שהיה פעם תשובה כזו, וכנראה זה המסקנא שלו, יש חתם סופר שכתב איזה תשובה שחזר בו ממשו, אז אעפ"כ לדינא הוא אמר שמצדף גם מה שאמר פעם, אמאליקע חתם סופר איז אויכט חת"ם סופר [החת"ם סופר של פעם זה גם חתם סופר].

העלו הרבנים את דרך רבותינו הגדולים מרנא הדרך אמונה זצוק"ל ומרנא החוט שני זצוק"ל בדרכי הפסיקה לאורו של החזון איש.

הגאב"ד ציין בתוך הדברים: שהיה דברים שרבי ניסים אחז שהחזון איש החמיר לעצמו ולא לאחרים, לא פסק, מה שכתוב בספר, כתוב בספר, רק מה שראו ושאלו בע"פ היה דברים שלא לכלל הציבור רק לעצמו, היה הרבה דברים שאחז שלא בתור הכרעה מוחלטת.

לדוגמא למשל, זה אפילו כתוב בספר, שמדייק בגמרא ברכה אחרונה על מים זה רק רשות, דמדכירנא אכולהו, משמע שעל מים זה לא חובה, יש כאלה שמבינים שהחזון איש אמר שזה רשות אם רוצים מברכים אם לא רוצים לא מברכים, רבי ניסים אמר לא לזה הוא התכוון אלא מכיוון שנראה בגמרא שמעיקר הדין לא כזה חובה, אז מספק של כדי אכילת פרס, אז... משמע ממנו שהוא אחז שאם זה היה משהו אחר, למשל מיץ ענבים כן לצרף לכדי אכילת פרס, אבל במים ..

הגרמ"י שניידר: לי ככה רבי חיים אמר בכולל, [גם לאחר שנתפרסם בכל רחבי תבל, המשיך רבינו לשקוד על תלמודו בעמל ויגיעה עד לפני כעשרים שנה, בכולל חזו"א] את הנוסח הזה שבנוגע למים רק כדי רביעית, אך בשאר משקאות לא.

הגר"א גרנדש: רבי חיים סיפר שכשהחזו"א כתב בספרו לומר ויכולו ביחיד, רבי חיים שאל את החזו"א איך לעשות למעשה, ואמר לו לומר כמו כולם בשנים, ושאלתיו א"כ למה מקפידים לומר ביחיד, ורבי חיים אמר לי 'אמר זה לי ולא לאחרים'.

הגאב"ד נהנה מהדברים, ודן בזה עוד עם הרבנים.

הרבנים העלו בפלפול הלכה ודיבוק חברים נידונים נרחבים מתורת רבינו לאור החזון איש.

הגר"א גרנדש הציג את ספרו החדש תשובות הגר"ח חלק ג', הגאב"ד עיין בו בהנאה והודה על הספר.

הגר"מ חליוה: כולם רוצים ברכה שבעז"ה נזכה להמשיך במפעלות הגדולים.

הגאב"ד: שתזכו בעז"ה להמשיך במפעלות הגדולים, ושלא תצא תקלה תחת ידיכם.

תורתו ומשנתו בדרכו וכל אשר יחובר לחיים במעין תורתו שלא פוסק, ובפרט ג' שנים מעת יום סילוקו שאותו יום ים ידרושון, לשמוע בשלוחת הקו המיוחד 'דרך אמונה' בכל רחבי תורתו תורת חיים, בכל מקצועות התורה, בספריו בשמועות ובשימושה של תורה שזכו לדלות ולהשקות הן בעצמן והן מרוביי תשובות, ולברר מקחו של צדיק.

ובפרט במדור השו"ת שנשאל מידי יום ביומו מחשובי הרבנים והת"ח עד צורבים צעירים, והגיע מדור התשובות ע"י הרבנים המשיבים, קרוב לארבעים אלף תשובות בכל חלקי התורה, בהלכה ובבירור משנתו, ומה משנתו אחרונה שיש סתירות בתשובות של רביה"ק זיע"א, שהאיר עיני ישראל מכמה דורות.

והמעלה הגדולה שיש בחבורת קודש דרבני קו 'דרך אמונה' המשיבים ומוסרי השיעורים, שהכל בא מתוך חבורה אחת שינקו מרבה"ג לחבר תורה וחסד במקום אחד, כמו שרבינו הקדו' הצטיין במידות נעלות כמו שהעיד בו רבו מרן הגרמ"ל זצוק"ל שבזה הצליח יותר מכל המופלגים שבבני גילו, ומאז שנסתלק אביו מרנא הקה"ל זצוק"ל אמר שצריך להמשיך בג' עמודי עולם בתורת חסד ללמדה לאחרים כמבואר בסוכה מ"ט, ורבינו שהיה דרכו לקצר ככוכבים מזהירים ומעין מטהר בכל שהוא, היה עונה בכתב ובע"פ ומיעץ וציין מדרש בריש תהילים שמי שמיעץ לש"ש ה' עוזרו שיתקיימו דברי עצתו, והיה מתפלל בכל יום שישכח מה שלא נוגע לתורה, ושתתקיים עצתו.

ועיין אורחות יושר שמי שכל דבריו אמת מתקיימים כל דבריו, ושנסתלקה הרבנית ע"ה אמר שיעסוק בתורה וגמ"ח, ולקיום המשך הבית הגדול והעמיד בתה תחתיה להמשיך חסד של תורת חסד על לשונה גם לנשות עמ"י, ולכן עודד את פעולת הקו, וכשהייתי אצלו שבועיים קודם סילוקו הפתאומי שנחלש ובקושי הוציא הגה מפיו הקדו', אמר על פעולות הקו 'ברכה והצלחה' ולא בנוטריקון דאורי' בו"ה, ושם שעי"כ מתגלגל תורת חסד מכוחו, ע"י תלמידים כבנים.

וידוע כמה שהיה יראה לפניו הרגישו אהבה המוסתרת בחי' גילו ברעדה 'ושמחתי מתוך יראתי ויראתי מתוך שמחתי' (ע"י תדב"א רבא פ"ג), וזכורני כד הוינא טליא הייתי בא אחר ותיקן ובימי החורף הקרים היה מחמם ידי בידיו הקדו' וסוגר כפתורי חליפתי לתת חום יוקד וגם במילותיו היה מפרגן ומעודד, זכורני שהרבנית ע"ה נכנסה ושאלה אם יודע שזה בן של השכנים, שאמו"ר ז"ל היה בידידות עם רבינו רבות בשנים מימי אביו הקה"ל זצ"ל, אמר באידיש שהנני חבר שלו ולא צריך יחס דרך אבא ז"ל, כביכול, ובה היה כדודו מרנא החזו"א זיע"א שסיפר מרן הגרשז"א זצ"ל שהוצרך לבוא מירושלים בכמה אוטובוסים וכל הדרך היה במורא שהולך לפגוש בקה"ק החזו"א, וכשבא ראה איך שנוהג כ"כ לקרב שהאהבה גוברת על היראה מהדר קודשו וגאונו, וכך היה אצל רביה"ק זיע"א.

רבינו מצד א' קיים לא תגורו מפני איש והיה מעורר לעשיר ורש כאחד, יכל לבא עשיר גדול והיה מעיר לו מחשש לא ילבש בשעון או בחולצה קצרה, או להחליף שמות שאין להם מקור בחז"ל או בדורות קדומים, פעם באתי עם אברך מתחזק שהוריו קראו לו בברית 'ליאור' אמר לו רבינו אי"ז שם ושיחליף לאלוהי, ואח"כ נתברר שהיה אמור להקראות אליהו ע"ש סבו, אלא שבברית החליטו שזה שם ישן ומפחיד ולכן קראו לו ליאור שזה אליהו עם ר' במקום הה', ורבינו ברוה"ק לא אמר להחליף למאיר שמשמעותו כליאור אלא כשם שחשבו בברית, וכנהנה מעשים למכביר שדבר ה' בפיחו.

והנה לפני ו' שנים נתייסד הקו ע"י ר"א שניידר בנשיאות אביו הגדול הגרמ"י שניידר בימי ספיח"ע ימי ההכנה לחג השבועות זמן מת"ת וקבה"ת, ומבואר שיש נידון על מוסרי ומקבלי התורה חכמי תושבע"פ כמה מתוקנים במידות ובפרט בלנהוג כבוד זב"ז, כמו שרבינו בספה"ק 'אורחות יושר' מביא בערך כבוד חבריו הגמ'

ולזבולון שמח זבולון בצאתך וכו', יששכר באהלך מילה אחת, **רבינו בחיי אומר שזה הברכה הכי קצרה וברכה הכי ארוכה, שיושבים ולומדים זה עצמו הברכה, כל אחד מחפש לקבל דברים, אבל פה יושבים ומרביצים תורה, תמשיכו, זה הזיכוי הרבים הגדול.**

הגר"א עמר: כמו שהרב אמר שהתורה עצמה זה הברכה, הייתי פעם עם הרב אפשטיין אצל רבי חיים, הוא אמר לו שבקרית ספר המצב לא פשוט, הרב יברך את האברכים שיהיה להם פרנסה, רבי חיים אמר הם לא צריכים פרנסה הם צריכים רק תורה, נברך אותם שיהיה תורה.

רה"י הסביר: **תורה מביאה הכל, הכל בו.**

לאחמ"כ נערך מעמד לחיים לרגל השמחה הגדולה בהוצאת הספר החדש תשובות הגר"ח חלק ג', רה"י בירך את המחבר: שתזכה הלאה להוציא עוד הרבה ספרים טובים.

וחיזק ואמר: זה ריבוי התורה כל הספרים ממשיכים הכל, **דבר ראשון מי שבקי בכל הספרים אז הוא בקי בכל התורה**, ככה פעם אמרו שמי שבקי בספרי החזון איש אז הוא ממילא בקי בש"ס אחרת איך הוא יכול להבין ספרי החזון איש, אז מי שבקי בספרי רבי חיים..

הגר"ש ויסברג העלה כי מסר שיעור (שהשאיר בקו קודם המועד והועלה בימי חוה"מ) על מה שהרה"י מביא בספרו משנת המועדים (פסח וספירת העומר) האם בסיפור יציאת מצרים יש מצוות תלמוד תורה, ושאל: כתוב פה שבחול המועד רבי חיים אמר שאפשר שיש לחלק ממגילה, ראיות יש, אבל הסבר למה באמת יש חילוק.

רה"י: כתוב שזה גופא המצווה של סיפור יציאת מצרים ללמוד תורה כמו העדות והחוקים.

הגר"ש ויסברג: המגן אברהם אומר (סימן נ') שאם אחד לומד ולא מבין הוא לא מקיים מצוות תלמוד תורה, במגילה הגמרא אומרת שגם אם הוא לא הבין, יוצא, אבל בסיפור יציאת מצרים הוא יגיד ולא הבין, רק יתנו לו לקרוא ודאי שלא יצא. מזה גופא ראייה.

רה"י הסכים עם הדברים: ודאי שלא יוצא.

הגרמ"י שניידר הסביר: להגיד את התורה זה החידוש פה, המצווה היא למען תספר באזני בנך את הדברים.

גדולי התורה חיזקו את ידיד המכון הגאון רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א בעל גם אני אודך, שיזכה להפיץ מעיינותיו חוצה, ולזכות את הרבים, וכתבו הקדשה מיוחדת על ספריהם לייקר ולרומם את ידידנו מגדולי מזכי הרבים בתורת רבינו זצוק"ל, ונרצה אף אנו הקטנים לומר שאיננו כפויי טובה, הכרת הטוב מרובה שיש לנו לרבי גמליאל שליט"א על כל הדרכים הסיוע לזיכוי הרבים של המכון, והספרים הרבים שמזכה מתורת רבינו, ביניהם של רבני המכון שליט"א, וזוכים אנו בסיועו לזכות בזה את הרבים, יה"ר שיזכה שתשרה שכינה במעשי ידי, ואך וטוב וחסד ישכון באהלו כל הימים.

במעמדות הנשגבים השתתפו: נשיא המכון הגאון רבי משה יהודה שניידר שליט"א החברותא של רשכבה"ג רבינו מרנא ראש הישיבה בעל אילת השחר זצוק"ל, רבני המכון: הגר"י ברנר שליט"א, הגר"א הלוי גרנדש שליט"א, הגרי"ב גולדנטל שליט"א, הגר"ח"מ דרורי שליט"א, הגר"מ חליוה שליט"א, הגר"ח"א חן שליט"א, הגר"י ינאי שליט"א, הגר"ח מלן שליט"א, הגר"א עמר שליט"א יד ימינו של רביה"ק זצוק"ל, ידיד המכון הגר"ג הכהן רבינוביץ שליט"א מח"ס גם אני אודך, רב ומו"ץ בתי ההוראה אור החכמה וזכרון משה.

...

המשיב הגאון רבי יששכר ברוך גולדנטל שליט"א בדברים במעמד הרבנים הנה זכינו זה שש שנים לחבורת ת"ח מגדולי תלמידי רביה"ק זצוק"ל, שכבר ג' שנים בחיי חיותו עודד ותמך וברך, שמפיצים

לכל זאטוט קטן, מכל מלמדי השכלתי בחי' ת"ח שבבבל שהלי כמותן לפי שנהגו כאו"א בחבירו בכבוד ובמורא ונשאו ונושאים ונותנים כאו"א בעין טובה ולב טוב לדון בשיעורים ובתשובות שמוסר כ"א, בקו הפנימי של הרבנים ומוסרי השיעורים, וכך יוצא שרווחא שמעתתא, וכן נוחים לשואלים להקשיב ולהבין דבריהם, וממתקים השמועה דרבינו הגדול זיע"א.

ורבינו זצוק"ל מביא ממס' חיבוט הקבר שמי שממליך חבירו בנחת רוח, מסתלק מן העולם בלא צער בנחת, עיי"ש שלוי דאחליש דעת ר' אפס שלא נכנס לשיעורו עד ששמואל התפלל בעדו לא נכנס למתיבתא דרקינא, (ברכות יח:) והביא מהגר"צ קופשיץ זצ"ל דביאר מה דמובא באבות (רפ"ד) דד' דברים הן היפך ממחשבת העולם וא' מהם 'איזה מכובד המכבד את הבריות'.

והנה בקו מעבירים גם החלק הזה מתוך כבוד הדדי בין ת"ח תלמידי רבינו, וגם החלק החשוב של כבוד רבותינו שרבינו שם מאריך איך הכל תלוי בשמיעה ואמונה לחכמים, (וחכמים היינו דרך החכמים החיים עימנו, כמו שכתוב 'דור דור ודורשיו') (עיי' ע"ז ה.), וגדולה שימושה של תורה יותר מלימודה (ברכות ז.) והכל בתורת חסד על לשונה, והכל מכח כוחו הגדול של רבינו הקדוש שהיה דוגמא לכל זה ועודד בחייו שנמשך פעולת תורתו וצדקתו ועי"כ מכבדו במותו וגדולים צדיקים במותם יותר מבחייהם.

יעמוד במרומים להליץ יושר בעדנו, שלא ייצא שום מכשול מתח"י, ובקרוב נזכה לתשועת עולמים ויקוץ רבינו זצ"ל שהיה ממחכי הקץ, שהביא הריטב"א בתענית שהם יקומו מייד בבוא גואל צדק קודם התחיה"מ הכללית, במהרה בימינו אמן.

ביבמות (סב:) ד"שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לר"ע מגבת עד אנטיפרס וכלן מתו בפרק א' על שלא נהגו כבוד זב"ז. ושם בערך חינוך מביא מהחזו"א שאם המחנך פגום במידותיו עדיף לגונזו כי זה עובר לתלמיד והביא לו ראייה מגמ' במנחות (סח:) שר' יהודה בן נחמיה הצהיבו פניו שפרך דברי ר' טרפון, אמר ר"ע תמהני ע"ז אם יוציא שנתו, ואותם ימים היו בין פסח לעצרת, ובא בעצרת ושאל ואמרו לו שכבר מת.

ומדייק ר' חיים כי כתבו התאריך כי אז נידונים לומדי התורה אם ראויים, וכיון שעתיד ללמד אחרים וכו' קללו ר"ע שימות, ובפ"ב מ"י דעדות כתוב דמשפט רשעים בגיהנום י"ב חודש, וריב"י אומר דמהפסח עד עצרת דכתיב ומידי שבת בשבתו שזה המשך לממחרת השבת, וכו' עיי"ש.

ורואים מזה שזה ימים של דין על התלמידי חכמים, ומביא עוד כמה חשוב כבוד חבירו עד שאמרו שיהא כמורא רבך, ומביא הגמ' בב"מ (ל"ג.) שת"ח שבבל עומדים זה מפני זה וקורעין זה על זה, ופירש"י כדן תלמיד לרב לפי שיושבין תמיד בביהמ"ד ומקשים ומפרקים זה מזה, ולכאז' למה דווקא בבבל ולא הת"ח דבא"י, ואפ"ל דבגמ' סנהדרין (כד.) דבא"י מדברים בנועם ונוחים זה לזה ורק בבבל נקראו חובלים שהיו חובלים זב"ז בעזו במלחמתה של תורה, נו"נ זה עם זה ולכן כ"א הוא גם כרב לחבירו, עיי' מהר"ל אבות פ"ד מ"ג, ועיי' קידושין (לב:) דלריה"ג זקן לאו דווקא זקן, אלא מלשון זה קנה חכמה. ועיי' אבות (פ"ו מ"ד) הלומד מחבירו אפי' פרק אחד אפי' וכו' צריך לנהוג בו כבוד, ואצלנו בקו ינקו מרבינו הכבוד שנתן אפי'

אצל חתדב"נ מרן הגאון רבי שרגא שטינמן שליט"א ראש ישיבות ארחות תורה

קודם המעמדות לרגל שש שנים ליסוד מכון דרך אמונה ולרגל הוצאת הספר 'תשובות הגר"ח' חלק ג' בבתי גדולי התורה שליט"א עלה הגאון רבי אהרן הלוי גרנדש שליט"א בעל סדרת הספרים 'תשובות הגר"ח' ומרבני המכון למענו של חתדב"נ מרן הגאון רבי שרגא שטינמן שליט"א ראש ישיבות ארחות תורה להביא בפניו את הספר החדש. יחד איתו עלו רבנים נוספים.

רה"י קיבל את הספר ועיין בו דקות ממושכות בהנאה מרובה ודיבר בשבח הספרים מתורת מרן זצוק"ל לאחמ"כ העלה שאלה מה יש בעלינו לשבח יותר מדברי שבח אחרים, שבעלינו כתב בזה המשנ"ב (סי' קל"ב ס"ק ח') ויש לומר עלינו באימה וביראה כי כל צבא השמים שומעים והקב"ה עומד עם פמליא של מעלה וכולם עונים ואומרים אשרי העם שככה לו אשרי העם כו". את השאלה הפנה לרבנים הנ"ל. ולאחר שדנו בזה תירץ רה"י שהמעלה בזה הוא שאנחנו לא כמוהם 'שלא עשנו כגויי הארצות ולא שמנו כמשפחות האדמה' לכן אומרים 'אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלוקיו' יש הרבה בתפילה 'ה' הוא אלוקים' אבל כאן יש שבח מיוחד 'הוא אלוקינו אין עוד'.

והוסיף בזה הגר"א גרנדש שכתב לו מרן זצוק"ל (תשובות הגר"ח ח"ב תשובה תתשס"ג) שמ"ש המשנה ברורה שאמירת עלינו לשבח צריך לומר באימה וביראה כי הקב"ה קורא לכל פמליא דלילה, זה לא רק כשציבור אומרים, אלא גם כשיחיד אומר.

והוסיף הגר"י ינאי שאולי לכן אם אחד שומע עלינו לשבח צריך ג"כ לאומרה אפי' אם כבר אמרה.

אח"כ סיפרו לרה"י שהמחבר עמל להוצאת הספר הנ"ל כבר הרבה שנים, רה"י הגיב ואמר אם בחוקותי תלכו שתהיו עמלים בתורה. תוך כדי שעיין בספר בהתפעלות אמר שיכול להיות שהשאלה קטע שלם והתשובה שתי מילים, והוסיף שלפעמים הוא יגע הרבה עד שכתב את השתי מילים הוא היה מעיין זה לא יצא לו מהשרוול...

הגר"א גרנדש אמר לרה"י שבפרשת כי תבוא כתב לו מרן זצוק"ל (תשובות הגר"ח ח"ג, תשובות ר"ו – ר"ח יעו"ש) חידוש שהמטמוניות שהיו בנגעי הבתים כשנכנסו לארץ ישראל, לא היה זה עונש על לשה"ר יעו"ש, ורה"י הביא את נידון המפרשים אם המטמוניות היו עונש או שכר.

אח"כ חילקו יין ל'לחיים' על הספר, ורה"י בירך את המחבר לחיים ושתזכו להגדיל תורה ולהאדירה והוסיף שהתורה ארוכה ורחבה מיני ים.